

Avdelningen för juridik och inre marknad
Marie Hansson
Direktnr: 08-406 83 19
E-post: marie.hansson@swedac.se

Ert datum
2017-05-31

Er referens
S2017/02040/FST

s.registrator@regeringskansliet.se
s.fst@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2017:21 Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) ansvarar för frågor om teknisk kontroll, inklusive ackreditering och frågor i övrigt om bedömning av överensstämmelse samt för samordning av marknadskontroll, reglerad mätteknik och ädelmetallkontroll. Swedac får med anledning av ovan angivna remiss lämna följande synpunkter.

Swedac tillstyrker förslaget men vill att följande synpunkter särskilt uppmärksammas.

Utförligare redogörelse för kvalitetssäkring och uppföljning av den framtida vården och omsorgen av äldre

Swedac anser att utredningen ger en bra beskrivning över vad som är god kvalitet i vården och omsorgen av äldre samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå detta. Swedac anser dock att utredningen inte i tillräcklig omfattning belyser hur utvecklingen av kvaliteten i den framtida vården och omsorgen av äldre kan säkras och följas upp.

Standarder och ackrediteringssystemet som stöd vid kvalitetssäkring, kravställning samt uppföljning av vård och omsorg av äldre personer

I avsnittet som handlar om föreskrifter och checklistor på s. 142 skriver utredningen att Svensk standard Kvalitet i omsorg, omvårdnad och rehabilitering för äldre med omfattande behov i ordinärt och särskilt boende (SS 872500:2015, fastställd av Swedish Standards Institute, SIS 2015-04-08), kan användas för ett systematiskt kvalitetsarbete. Swedac delar denna uppfattning och vill i detta sammanhang tillägga att standarder fungerar som ett utomordentligt bra stöd för kvalitetssäkring inte bara inom industrin utom även inom välfärdsområden som vård och omsorg av äldre. Variationer i arbetssätt och ambitionsnivåer leder till skillnader och ojämlikhet i omsorgen. För att åstadkomma en jämn och hög kvalitet över hela landet behöver

¹ Vad god referera till denna beteckning vid all korrespondens med Swedac i detta ärende.

kvalitetssäkringen i vården och omsorgen av äldre bli bättre och detta kan enligt Swedac åstadkommas genom en gemensam kvalitetsstandard. Regeringen stödjer SIS kvalitetssäkringsarbete inom vård och omsorg och har därför beslutat att bevilja SIS medel under 2017 för att fortsätta utveckla nationella standarder avseende kvalitetssäkring av verksamhet inom äldreomsorg, LSS, HVB-hem och trygghetslarm.

Swedac vill i anslutning till avsnittet om kvalitetssäkring genom användning av kvalitetsstandarder även lyfta fram ackrediteringssystemet som ett lämpligt internationellt vedertaget verktyg vid kvalitetssäkring, kravställning i samband med upphandling samt uppföljning av vård och omsorg av äldre personer. Ackreditering och certifiering under ackreditering säkerställer att en verksamhet uppfyller krav på kvalitet och kompetens samt även att verksamheten vid vissa regelbundna intervaller följs upp så att den upprätthåller den kvalitet och kompetens som krävs för att få vara fortsatt ackrediterad eller certifierad. Genom certifiering under ackreditering får vård- och omsorgsgivaren samt patienten/brukaren ett kvitto på att alla krav i kvalitetsstandarderna är uppfyllda vilket säkerställer en god vård och omsorg.

Utredningen anser inte att personcertifiering under ackreditering ska användas för att säkerställa personalens och då särskilt undersköterskornas kompetens inom vård och omsorg av äldre. Anledningen till detta är att denna form av auktorisation genomförs på civilrättslig grund vilket innebär att yrkesgruppens befogenheter och ansvar inom socialtjänst och/eller hälso- och sjukvård inte påverkas. Personcertifiering har såvitt utredningen känner till inte heller hittills tillämpats inom vård och omsorg varför aktörerna inom verksamhetsområdet inte är förtroga med systemet. Effekterna av personcertifiering bedöms mot denna bakgrund bli begränsade ifråga om förbättrad säkerhet och trygghet för äldre personer. Utredningen förordar därför legitimering istället för personcertifiering. Swedac delar utredningens uppfattning vad gäller de yrkesgrupper där den kvalitetsbärande kompetensen huvudsakligen finns i personernas yrkesutbildning. Swedac vill samtidigt tillägga att processcertifiering eller certifiering av ledningssystem under ackreditering bör vägas in i detta sammanhang eftersom även processerna och ledningssystemet är kvalitetsbärande. Detta skapar enligt Swedac ett helhetsgrepp kring kvaliteten.

Det finns stöd för Swedacs argument att ackrediteringssystemet kan fungera som stöd vid kvalitetssäkring och kravställning inom välfärden. I en rapport från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) – 2014:5 Konkurrens, kontrakt och kvalitet i hälso- och sjukvård i privat regi, diskuteras förutsättningarna för alternativa driftsformer inom hälso- och sjukvården. En viktig förutsättning för att vårdval och upphandling av vårdtjänster ska fungera väl är enligt rapporten att det finns tillförlitlig information om

kvaliteten i den vård som erbjuds. Denna information kan förbättras genom att det införs ett generellt ackrediteringssystem för vårdgivare. Ett sådant system skulle enligt rapporten ge standardiserad och jämförbar information om kvaliteten i hälso- och sjukvårdstjänster.

Akreditering är ett system som finns inom ett stort antal samhällsområden och är en viktig del av den svenska kvalitetsinfrastrukturen. Systemet med ackreditering bidrar till att säkerställa att uppsatta regler och krav följs. Det skapar möjligheter för kvalitetssäkring i flera led och förutsättningar för en enhetlig tillsyn. Akreditering är en kompetensprövning som utförs enligt förordning EG/765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter samt enligt europeiska och internationella standarder. Syftet med ackreditering är att säkerställa att kontroller genomförs på ett tillförlitligt och enhetligt sätt med rätt kompetens av oberoende aktörer. Genom ackreditering bedömer Swedac om ett organ som erbjuder provning, kalibrering, certifiering, kontroll eller verifiering har den kompetens och det oberoende som krävs för en uppgift. Målet med ackreditering är flera. Det handlar om att bidra till hållbar utveckling genom att förbättra miljö, hälsa, säkerhet och kvalitet samt underlätta handel. Akreditering innebär systematiska genomgångar av uppsatta krav inom vitt skilda områden. Det kan t.ex. handla om systematisk uppföljning av teknisk utrustning, lokalers utformning, personalens kompetens och organisationens ledningssystem. Det helhetsgrepp som ackreditering medför är en av systemets styrkor.

Swedac är sedan 1990-talet en viktig aktör inom välfärdssektorn genom tillhandahållande av ackreditering för medicinska laboratorier. Korrekta provresultat är en viktig hörnsten för tillit i dessa sammanhang och ett sätt att säkerställa att medborgarna känner sig trygga. Genom tydliga krav på alltifrån hur vård- och omsorgsleverantörerna ska vara organiserade och strukturerade till hur boendemiljön ska vara beskaffad och vilka hjälpmedel som ska tillhandahållas kan ackreditering och certifiering under ackreditering bidra till att säkerställa att vården och omsorgen av äldre håller en god kvalitet.

Förslag på en långsiktig kvalitetssäkringslösning för vården och omsorgen av äldre

SIS har i remissvar till slutbetänkandet Kvalitet i välfärden- bättre upphandling och uppföljning (SOU 2017:38) bl.a. anført att den kvalitetsinfrastruktur som SIS och exempelvis Swedac idag kan erbjuda genom standarder och möjlig ackreditering och certifiering skulle passa väl in i arbetet med en utvecklad, säkrad och stärkt kvalitet och säkerhet inom välfärdsområdet. SIS är därför beredd att i samverkan med Swedac utforma och lämna förslag på hur en robust och långsiktig kvalitetssäkringslösning för välfärden skulle kunna se ut. Det finns en befintlig och fungerande kvalitetssäkringsinfrastruktur som SIS

bedömmet skulle tjäna kvalitetsutvecklingen i välfärden mycket väl. SIS erbjuder därför att på kort varsel inleda en dialog om hur ett sådant uppdrag skulle kunna utformas.

Swedac har i sitt remissvar över Välfärdsutredningens slutbetänkande ställt sig positiv till SIS förslag och anser att förslaget på motsvarande sätt skulle kunna användas i en långsiktig kvalitetssäkringslösning för vården och omsorgen av äldre. Swedac står gärna till förfogande i detta arbete tillsammans med SIS och berörda myndigheter som Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Peter Strömbäck efter föredragning av juristen Marie Hansson. Avdelningscheferna Åsa Tysklind och Merih Malmqvist Nilsson samt utredaren Magnus Pedersen har deltagit vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Peter Strömbäck

Marie Hansson